

żenia lub poprzez zahamowanie procesu składania jaj. W pracy założono, że jedną z dróg regulacji liczebności populacji może być zmiana relacji ilościowych między udziałem samców i samic. W populacjach owadów, podobnie jak u większości populacji zwierzęcych, w obrębie nowo urodzonych osobników stosunek liczbowy samców do samic, określane mianem wskaźnika płci, jest zbliżony do 1. Odchylenia od niego pojawiają się dopiero w miarę rozwoju i starzenia się populacji. Na przykładzie zamkniętych populacji *Sitophilus granarius* (L.) i *Oryzaephilus surinamensis* (L.) przeanalizowano zależności między zmianami liczebności populacji a kształtowaniem się wskaźnika płci w różnych warunkach środowiskowych. Zastosowano różne zagęszczenie wyjściowe (10, 30 i 50 osobników) oraz zróżnicowano warunki pokarmowe poprzez zastosowanie kaszy miannej i pszenicy, wzbogaconych $MgSO_4$ w różnych stężeniach (1, 0,1 i 0,001%) i drożdżami (5, 1 i 0,1%). Uzyskane wyniki wskazują, że w większości przeprowadzonych eksperymentów regulacja liczebności populacji obydwu gatunków, a w szczególności jej spadek są skorelowane ze wzrostem śmiertelności samic. Wzrost śmiertelności samic zaobserwowano w populacjach przegęszczonych i starzejących się. W niekorzystnym zespole warunków środowiskowych wskaźnik płci populacji przyjmował wartości wyższe od 1.

IRENA MAJCHROWICZ

Występowanie pleśniakowca lśniącego w fermach kur

W fermach drobiu, a szczególnie w fermach brojlerów, od kilku lat masowo występuje *Alphitobius diaperinus* (Panz.) z rodziny czarnuchowatych (*Tenebrionidae*), zwany pleśniakowcem lśniącym. Gatunek ten w krajowej entomofaunie notowany był sporadycznie. W ostatnich latach liczebność jego znacznie zwiększyła się wraz z importowaną paszą. Obecnie jest to najczęściej spotykany owad w budynkach intensywnego tuczu drobiu, gdzie istnieją optymalne warunki dla jego rozwoju. Jest to gatunek pantofagiczny. Larwy i chrząszcze mają mocne, chitynowe żuwaczki, dzięki którym z łatwością uszkadzają nie tylko produkty pochodzenia roślinnego, ale również różne elementy budowlane zarówno z drewna, jak i polistyrenu. Z danych w piśmiennictwie wynika, że wielokrotnie znajdowany był w wewnętrznych organach chorych i martwych kur. Jest drapieżcą w stosunku do *Tenebrio molitor* L. Wydaje się, że największa szkodliwość tego owada polega na przenoszeniu takich mikroorganizmów chorobotwórczych, jak *Salmonella typhimurium*, *Escherichia*

coli oraz innych gatunków bakterii z rodzaju *Bacillus*, *Micrococcus* i *Streptococcus*. Ponadto stwierdzono, że przenosi on wirusa wywołującego ostrą białaczkę ptaków, zwaną chorobą Mareka. Niektóre mikroorganizmy mogą przebywać w owadach przez dłuższy czas i stanowić ognisko infekcji dla drobiu.

W wyniku przeprowadzonych badań w latach 1980 - 1983 stwierdziliśmy występowanie pleśniakowca lśniącego w większości ferm brojlerów w okolicy Szczecina i Stargardu. Największe skupiska larw i chrząszczy znajdowano w ściółce pod paśnikami, od 50 do ponad 5 tysięcy sztuk na 1 m². W małych liczbach owady te spotykano w szparach ścian, suficie itd. Z martwych owadów wyizolowano 12 gatunków grzybów. Na podkreślenie zasługują często znajdowane gatunki z rodzaju *Aspergillus*: *A. flavus* Link i *A. parasiticus* Speare. Z innych grzybów najczęściej występował *Scopulariopsis brevicaulis* Bainier. Ponadto stwierdziliśmy, że na ograniczenie liczebności populacji *Alphitobius diaperinus* ma duży wpływ *Carcinops pumilio* (Er.), który niszczy jaja i larwy omawianego owada.

JOLANTA NAPIÓRKOWSKA-KOWALIK, ZOFIA MACHOWICZ-STEFANIAK

Pasożytnicze owady i grzyby uzyskane z niektórych gatunków sówkowatych (*Lepidoptera*, *Noctuidae*)

Przeprowadzone badania pozwoliły ustalić, że udział owadów pasożytniczych w regulacji liczebności sówkowatych wynosił 6,22%, a grzybów pasożytniczych 5,69%.

Z larw *Scotia segetum* (Schiff et Den.) wyhodowano błonkówkę — *Banchus falcatorius* Fabr. i muchówkę *Phryxe vulgaris* Fall. oraz wyizolowano grzyby patogeniczne: *Paecilomyces farinosus* (Dicks. ex Fr.) Brown et Smith, *Verticillium lecanii* (Zimm.) Viegas, *Tarichium megaspermum* Cohm, jak również gatunki z rodzajów: *Chrysosporum*, *Fusarium* i *Penicillium*.

Z larw *Scotia exclamationis* (L.) wyizolowano tylko trzy gatunki grzybów patogenicznych: *P. farinosus*, *V. lecanii*, *T. megaspermum* oraz gatunki z rodzajów: *Fusarium* i *Penicillium*.

Z larw *Mamestra brassicae* (L.) wyhodowano 8 gatunków błonkówek pasożytniczych: *Eretastes cinctipes* Retz., *Campeletis latrator* Grav., *C. annulatus* Grav., *Nepiera collector* Thunb., *Microplitis tuberculifera* Wesm., *Meteorus scutelator* Nees, *M. rubens* Nees i dwa gatunki muchó-